

VADSØ KOMMUNE

STRATEGISK NÆRINGSPLAN VADSØ KOMMUNE 2018-2022

Vedtatt i kommunestyret 14. desember 2017

Forord v/ ordfører

I Vadsø kommunes nye strategiske næringsplan for perioden 2018-2022 har både kommunestyret og næringslivet i kommunen vært enige om at Vadsø må bygge videre på de fortrinn og sterke sider en har med tanke på ressurser, kompetanse og beliggenhet, samt at en må ta tak i de største utfordringene innenfor infrastruktur. Planen har blitt til gjennom en bred involveringsprosess med både innspillsmøte og høringsrunde. Kommunen har fått mange gode innspill som er forsøkt innarbeidet i planen.

Det er kommunens ønske at Vadsø i 2022 skal være både attraktiv og konkurransedyktig, at Vadsø skal være et sentrum i arbeidsmarkedsregionen Varanger, og sammen med nabokommunene danne et sterkt ytterpunkt i den nye storregionen som er vedtatt etter 2020. Det er en ambisjon for regionen i 2022 at tett samarbeid mellom aktørene som driver med entreprenørskapsutvikling har bidratt til at andelen ansatte i privat virksomhet i Vadsø har økt siden 2017. Dette både i form av flere nye etableringer og som vekst i eksisterende næringsliv. Det private næringslivet har arbeidet målrettet mot både lokalt, nasjonalt og internasjonalt marked for å utnytte potensialet for vekst. Det er høy arbeidsdeltakelse i kommunen, det er fokus på bærekraft og næringslivet har fått definert sine behov for arealer inn i kommunens planverk.

Det er også en ambisjon at regionen har fått flere offentlige institusjoner og oppgaver. Det er tett samarbeid mellom næringslivet og offentlige aktører, og felles strategier og samarbeid om langsiktige prosjekter har skapt optimisme og vekst. Vadsø er en motor i det regionale samarbeidet innen næring og kompetanse, og det er et utstrakt internasjonalt samarbeid på mange områder. Flere interessante jobber tiltrekker nyutdannede, og bedrifter og offentlige virksomheter bruker målrettet lærlingeordning, praksisplasser og sommerjobber for å dekke eget behov, og for å bygge kompetanse lokalt.

I 2022 er det vekst i reiselivsnæringen, kulturnæringen og fiskerinæringen, og havbruksnæringen har etablert seg i kommunen. Gode havneforhold og planlagt lengre rullebane ved Vadsø lufthavn har gjort at Vadsø er attraktiv både for etablering og som vertsby og –havn for både forskning og industri. I tillegg har Vadsø klart å integrere og utnytte kompetansen til innbyggere med utenlandsk bakgrunn, noe som gjør kommunen til en innovativ, vital og internasjonal kommune der folk blir boende.

Med dette scenarioet for 2022 oppfordrer vi alle krefter i Vadsø til å arbeide for at Vadsø og Varanger skal bli utviklingsdyktig og skaffe oss en viktig posisjon i nord i framtiden.

Vadsø, 14.12.2017

Hans Jacob Bønå
ordfører

Innholdsfortegnelse

Forord v/ ordfører	2
1. Formålet med planen	4
2. Utgangspunkt og utviklingstrekk	4
2.1 Om kommunen	4
2.2 Utdanning	5
2.3 Arbeidsmarkedsregion	6
2.4 Vadsø i den nye storregionen	6
2.5 Kommunens virkemidler i næringsutviklingsarbeidet	7
3. Analyse av planperioden 2010-2017 og innspill i forbindelse med ny Strategisk næringsplan	8
4. Mål og strategier	12
4.1 Hovedmål	12
5. Satsingsområder	12
Samarbeid	12
Bærekraft	13
Posisjonering	13
5.1 Infrastruktur	13
5.2 Entreprenørskap	15
5.3 Kompetanse	17
6. Oppfølging av planen	18

1. Formålet med planen

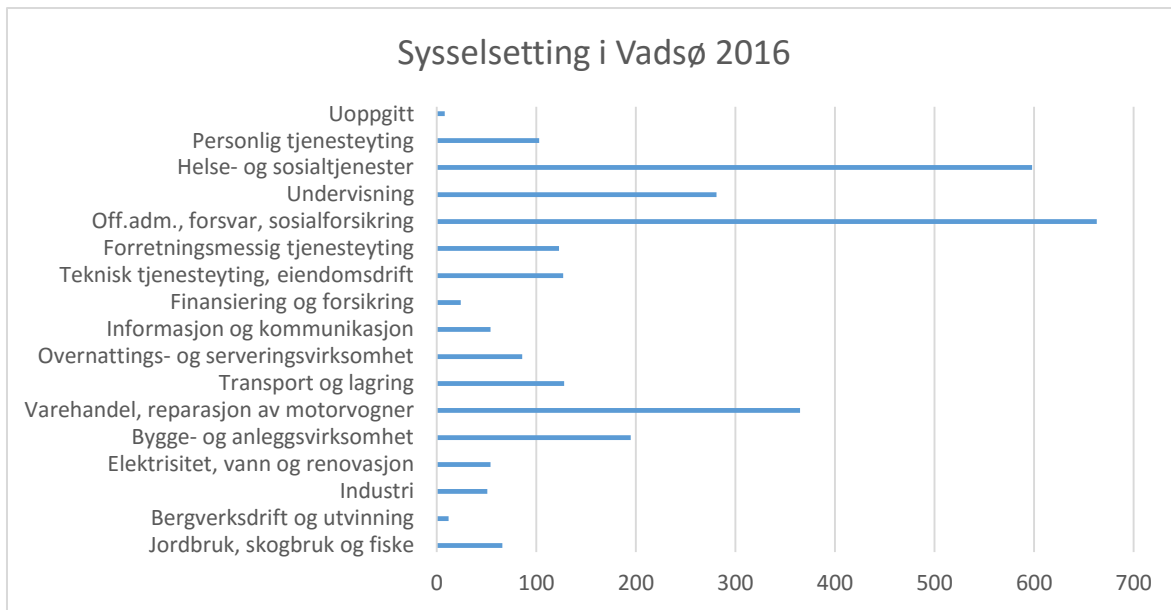
Strategisk næringsplan (SNP) er Vadsø kommunes strategiske plan for næringsutvikling. Den er et styringsverktøy med langsiktige mål og strategier, som angir retningen for næringsutviklingen frem mot 2022. Planen er forankret i Kommuneplan 2012 - 2024, Finnmark fylkeskommunes regionale utviklingsprogram (RUP) 2014 – 2023 og nasjonale satsinger i regi av Innovasjon Norge. Kommunens finansiering av tiltak og prosjekter skjer gjennom økonomiplan og årsbudsjett. Det skal lages en handlingsplan som konkretiserer målene og strategiene i planen.

2. Utgangspunkt og utviklingstrekk

2.1 Om kommunen

Vadsø er i dag en mellomstor kommune i Finnmark med 6125 innbyggere. Befolkningsveksten har vært relativt stabil de siste årene. Med utgangspunkt i Statistisk sentralbyrås middelberegning av befolkningsveksten anslås det at kommunen vil ha 6400 innbyggere i 2030 og 6700 innbyggere i 2040. Siden 2010 har det vært nedgang i sysselsettingsandelen av befolkningen. Det skyldes i all hovedsak at befolkningen er blitt eldre. Det er færre i yrkesaktiv alder og flere eldre utenfor arbeidslivet nå enn i 2010. Det har vært relativt lav arbeidsledighet i hele perioden på mellom 2,5 og 3 %.

Vadsø er fylkeshovedstad i Finnmark og har en rekke offentlige arbeidsplasser. Litt over 50 % av de sysselsatte jobber i offentlig sektor. Det offentlige fungerer som grunnlag for en kritisk masse med kompetanse, som igjen bidrar til at Vadsø framstår som et attraktivt arbeidsmarked, samt at det offentlige fungerer som marked for det private næringslivet i kommunen. Dette gjør at det også innen varehandel, forretningsmessig tjenesteyting og bygg og anlegg er en stor andel sysselsatte.

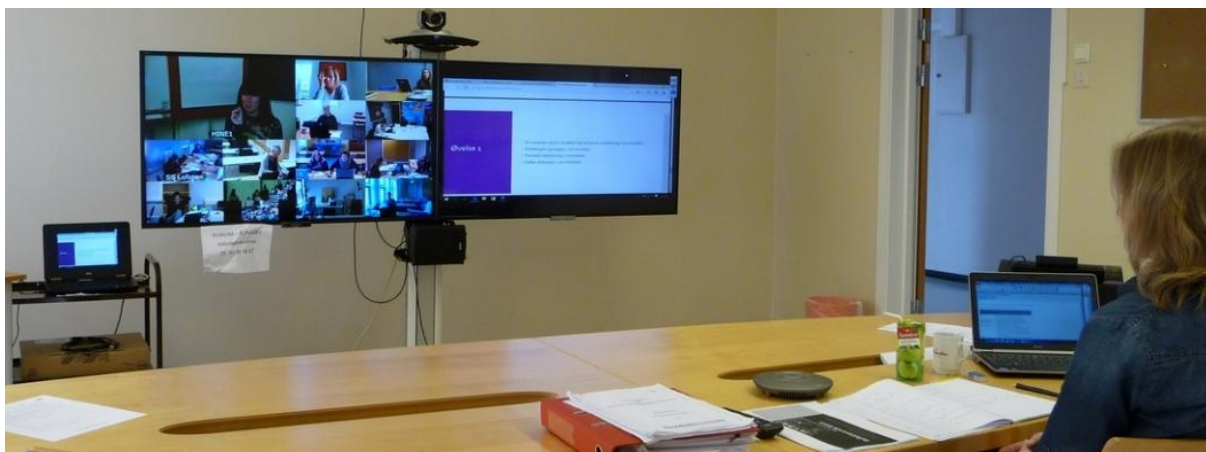

Den største veksten i sysselsetting siden 2010 har vært innen overnattings- og serveringsvirksomhet. Varanger har hatt vekst i turistr trafikken de siste årene og det er hovedsakelig fugleturisme som har bidratt til dette. Det har vært en mindre økning innen bygge- og anleggsvirksomhet. I øvrige bransjer har det vært svært liten økning eller tilbakegang. Den største nedgangen, relativt sett, finner en innen finansiering/forsikring og informasjon/kommunikasjon, som kan ses i lys av omorganiseringer og effektivisering i begge bransjer.

Det har vært en netto vekst på 35 bedrifter fra 2010 til 2016 med totalt 596 bedrifter i kommunen i 2016. Vadsø har færre bedrifter per 100 innbyggere enn fylket og landet for øvrig i gjennomsnitt, noe som antakelig har sammenheng med byens status som offentlig administrasjonssenter. Samtidig er det etablert flere nye foretak i Vadsø de siste tre-fire årene sammenlignet med Finnmark for øvrig. Fra 2014 til 2016 har det vært en etableringstakt i Vadsø på nivå med landsgjennomsnittet.

2.2 Utdanning

Utdanningsnivået i Vadsø ligger på landsgjennomsnittet, noe som er høyere enn de fleste kommunene i fylket. Kunnskap er motor for utvikling, også i distriktene, og kompetanse er viktig for å utvikle næringslivet og ruste opp offentlig sektor. Vadsø kommune etablerte derfor Studiesenteret Vadsø allerede i 1997. Senteret er nå del av Studiesenteret.no, et landsomfattende nettverk, og eies av Vadsø kommune. Det tilbyr studier på universitetsnivå, samt flere kurs, etter- og videreutdanningstilbud lokalt ved bruk av videokonferanseteknologi.

2.3 Arbeidsmarkedsregion

Fra nasjonalt hold har det vært ønskelig med større og sterkere kommuner og at en skal tenke arbeidsmarkedsregioner over kommunegrenser. En oppsummering av Transportøkonomisk Institutt (TØI) rapport «Transportinfrastruktur som veien til bærekraftige regioner» fra 2014 viser at det bør være 8-10 000 sysselsatte for at en region skal fungere som en arbeidsmarkedsregion og være utviklingsdyktig og selv bærende. Rambøll gjorde en analyse i 2014 av pendling inn og ut av Vadsø kommune, som konkluderte med at kommunen i dag fungerer som et arbeidsmarked for sine nabokommuner og at hovedstrømmen av pendling i Nord-Varanger går til Vadsø. Den største andelen arbeidsreiser ut fra Vadsø går til Kirkenes, og deretter ut av regionen. Rapporten anbefaler tre konkrete tiltak for reisetidseffektivisering i regionen fordi redusert arbeidstid mellom arbeidsmarkeder gjør den reelle friheten til arbeidstakeren større. De tre tiltakene er utbedring av E75 mellom Vardø og Tana, økt kapasitet i flytilbudet i Vadsø, samt ny hurtigbåtforbindelse mellom Vadsø og Kirkenes.

2.4 Vadsø i den nye storregionen

Regjeringens nordområdestrategi som kom i mars 2017 slår fast at regjeringen vil gjøre Nord-Norge til en av landets mest skapende og bærekraftige regioner, og for å få det til er områder som utdanning, næringsutvikling og infrastruktur av grunnleggende betydning.

Stortinget har vedtatt at Finnmark og Troms fylker slås sammen fra 2020. Det er per i dag uklart hva konsekvensene av sammenslåingen vil bety for Vadsø med tanke på arbeidsplasser, men det er avklart er at fylkesmannsembetet skal legges til Vadsø. De siste årene har flere statlige regionkontorer og etater flyttet arbeidsplasser ut fra

Vadsø og Finnmark. Vadsø har likevel mange gode forutsetninger for å konsolideres og utvikle seg som en regional administrasjonsby med sin lange erfaring med offentlig virksomhet. I forbindelse med sammenslåingen av Troms og Finnmark har det kommet signaler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) om at det forutsettes balanse i den nye regionen, samt at Stortinget har sagt at Vadsø skal hensyntas fordi de største utfordringene og truslene ligger i den minste fylkeshovedstaden. Det er ingen automatikk i at en region blir sterkere fordi to fylker blir slått sammen. For å få en robust og bærekraftig region, kreves det at det gjøres noen strategiske grep. I tillegg til Tromsø, bør det være en sterk kraft i det andre ytterpunktet i regionen; Vadsø, med nærhet til både den russiske og finske grense, samt Barentshavet med alle ressurser som finnes der. For å bygge regionen sterk, trengs det en minimum kritisk masse med mennesker, kompetanse og institusjoner. Dette er viktige momenter når Vadsø skal posisjonere seg i den nye storregionen.

2.5 Kommunens virkemidler i næringsutviklingsarbeidet

I dag har Vadsø kommune flere virkemidler i sitt næringsutviklingsarbeid. Kommunen etablerte i 2007 Varanger Næringscenter AS (VNS) sammen med Vadsø næringsforening. Selskapet har som målsetting å styrke nærings samarbeidet mellom næringslivet og kommunen, og jobber med tilrettelegging og utviklingstiltak for næringslivet, samt at det fungerer som Vadsø kommunes næringsavdeling.

Et utviklingsråd ble etablert i 2011, med formål om å følge opp kommunens strategiske næringsplan og være en pådriver i næringsutviklingsarbeidet. Rådet består av to representanter fra formannskapet, to fra næringsforeningen, en fra havnestyret, samt rådmannen. Rådet bistår også i disponeringen av Vadsø kommunes utviklingsfond, som skal stimulere til utvikling innenfor Vadsø kommunes vedtatte satsingsområder i den strategiske næringsplanen. Det har vært tildelt tilskudd til bedrifter og tilretteleggende prosjekter i planperioden. Den totale årlige tildelingen har variert fra knappe 500 000 kroner til 1,5 mill. kroner. Kommunen har i tillegg et primærnæringsfond der virkemiddelbruken i hovedsak har vært rettet mot fiskeri og jordbruk. Det har i perioden vært fordelt 0,5 og 1 mill. kr. årlig. VNS er sekretariat for Utviklingsrådet, forvalter utviklingsfondet og er også sekretariat for Vadsø næringsforening.

Kommunen er også deleier i Hermetikken næringshage, en kulturnæringshage som

inngår i SIVAs næringshageprogram, og har 36 bedrifter i og utenfor Vadsø som medlemmer. Næringshagen arbeider for å utvikle kulturnæringene i Finnmark og i Norge, og for å utvikle de enkelte medlemsbedriftene. Arbeidet gjøres gjennom prosjektarbeid, og ved å tilby kompetanse til medlemsbedriftene.

Vadsø havn er et kommunalt foretak som er kommunens havnefaglige organ og har ansvar for forvaltning og utvikling av havnefasilitetene i kommunen. Havnas arbeid er viktig for tilrettelegging av fiskeri og annen sjørettet virksomhet i kommunen.

3. Analyse av planperioden 2010-2017 og innspill i forbindelse med ny Strategisk næringsplan

Som del av arbeidet med ny SNP er det gjennomført en analyse av status i dag, sett opp mot gjeldende SNP for perioden 2010-2017 og utviklingstrekk i samfunnet forøvrig.

NHOs Kommune-NM rangerer kommunene i Norge, basert på 21 indikatorer, etter hvordan de bidrar til vekstkraft og attraktivitet for næringslivet. Vadsø har gått fra 279. plass i 2010 til 240.plass i 2016. Vadsø har altså hatt en positiv utvikling over tid i perioden, noe som i hht NHOs måling kan tale for at kommunen har blitt bedre på tilrettelegging for næringsutvikling.

I SNP 2010 – 2017 var en strategi å få til dynamisk samhandling mellom kommunen og næringslivet. Datainnsamlingen har avdekket at modellen for samhandling som det pekes på, ikke synes å fungere optimalt i dag. Det pekes på manglende samhandling mellom nøkkelaktører i næringsutviklingsarbeidet, særlig mellom de som kan anses som en utviklingsklynge med stort potensial; Varanger næringscenter, Vadsø havn, Vadsø næringsforening og Hermetikken næringshage.

Flere informanter til arbeidet med ny SNP peker på at kommunen burde være mer aktiv og serviceinnstilt overfor næringslivet når det gjelder tilrettelegging for utvikling. I dag opplever næringslivsaktører at forespørsler og søknader til kommunen tar svært lang tid å få svar på. Flere peker på at mangel på intern kommunikasjon i kommunen i enkeltsaker har medført lengre saksbehandling for bedriftene. Det er kommet forslag om at kommunen oppretter et internt tverrfaglig serviceteam som tar

ansvar for saker i fellesskap, slik at problemstillinger avklares raskt. Dette kan gjelde arealsaker, dispensasjoner og annet.

Det er også solid støtte blant næringslivet i Vadsø for at kommunen bør fortsette å satse på bransjene reiseliv, energi, kunnskaps- og kulturnæringer og havnetjenester, som er satsingsområder i dagens SNP. I tidligere SNP er det prioritert at det innen reiseliv skal stimuleres til samarbeid med hensyn til utvikling av lønnsomme reiselivsprodukter, og å tilrettelegge for optimisme og investeringsvilje i reiselivsnæringen i kommunen. Dagens situasjon viser at det er vekst og investeringsvilje blant enkelte aktører i kommunen, særlig innen overnatting. Det er igangsatt flere større utviklingsprosjekter, som f.eks. Varanger Arctic Norway, der reiselivsaktører har vært pådrivere, hovedsakelig gjennom Varanger næringscenter. Det har også kommet innspill fra næringslivet om at bærekraft bør være et nøkkelord i kommunens videre satsing. Dette gjelder både for reiselivet og for arbeidet som gjøres innen andre næringer. Flere har pekt på det unike i naturen og kulturen i Varanger som en av våre viktigste ressurser, som et utgangspunkt for næringsutvikling generelt, og utvikling av reiselivsnæringen spesielt. Dette er i tråd med Nordnorsk Reiselivs konkurrentanalyse fra 2013, som viser at Nord-Norge har ressurser i verdensklasse, men i altfor liten grad utnytter disse til utvikling av kommersielle, bærekraftige produkter.

Foto: Biotope

I SNP 2010-2017 er energi prioritert. Det sies at Vadsø skal være et ledende kompetansemiljø for energirelatert aktivitet i Finnmark, og en foregangskommune med hensyn til prioritering av klima- og miljøhensyn i alle prosesser. Både Varanger

næringsssenter og Vadsø havn har arbeidet med dette. Vadsø havn initierte et arbeid for å få i gang et regionalt havnesamarbeid i Varanger. Dette arbeidet er ikke slutført. Varanger næringsssenter er en av initiativtakerne til prosjektet Petro øst, som skal bidra til at kommunene i Øst-Finnmark skal få størst mulig verdiskaping ved eventuelle funn av olje og gass i Barentshavet sørøst, samt at bedrifter i Øst-Finnmark kan komme i posisjon som underleverdører til olje- og gassindustrien.

Innen kunnskapsnæring og kulturnæringer er det prioritert at Vadsø skal være et naturlig lokaliseringssted for kunnskapsintensiv tjenestefordeling i nord, og nasjonalt ledende med hensyn til utvikling av kulturelt relatert næringsaktivitet. Det har blitt flere medlemsbedrifter i Hermetikken næringshage i planperioden, også bedrifter som er lokalisert utenfor kommunen. Dette henger sammen med det regionale oppdraget næringshagen har fra Finnmark fylkeskommune. Nylig publiserte UNESCO verdens første rapport (EY, på oppdrag fra CESAC) som kartlegger omfanget av de kulturelle og kreative næringene; "Cultural times The first global map of cultural and creative industries". Omsetningen til disse næringene overstiger nå telecombransjen og sysselsetter flere mennesker enn bilindustrien i Europa, Japan og USA tilsammen. Studien slår fast at potensialet til kulturelle og kreative næringer er mye større og at sektoren gjennom finanskrisen har hatt en sysselsettingsvekst på 0.7 prosent årlig i Europa. Dette gjorde kultur og kreative næringer til Europas tredje største sektor i 2013.

Innen havnetjenester har det vært prioritert i SNP 2010-2017 at Vadsø skal være et naturlig lokaliseringssted for utvikling av industri basert på pelagiske fiskearter, og at kystflåte, havfiskeflåter, forskningsfartøyer, offshorefartøyer og andre sjøfarende skal oppleve at Vadsø har et godt servicetilbud og trygge havner året rundt. Vadsø kommune v/ Vadsø havn har i planperioden gjort flere tiltak rettet mot både sjarkflåten og fritidsbåter. Det har vært vekst i antall fiskere og fiskefartøy i kommunen i perioden (Fiskeridirektoratets statistikkbank). Det er igjen et mottak for hvitfisk og kongekrabbe i Vadsø som er viktig for den lokale sjarkflåten. I tillegg leverer en gjesteflåte på om lag ti fartøyer reker ferdigpakket i esker til flere mindre mottakere.

Når det gjelder kompetansebehov så har Varanger næringsssenter gjennomført et rekrutteringsprosjekt; VDS; sammen med både de private og de offentlige arbeidsgiverne i kommunen, for å rekruttere og stabilisere kompetanse i Vadsø. I forbindelse med statistikk fra SSB om at 6 av 10 studenter blir på studiestedet så har

behovet for å ha campus eller utdanning på høyere nivå blitt pekt på av flere. Også Rambøll påpeker at Vadsø bør jobbe for å få etablert en slik campus i kommunen i sin analyse fra 2014. Vadsø har allerede, som tidligere nevnt, et Studiesenter, der det gis lokale studietilbud over nett. Campusmodellen forutsetter ofte at campuset knytter seg til en spesifikk studieinstitusjon. I Sør-Varanger gikk man feks fra å ha et studiesenter med studietilbud fra ulike institusjoner til å bli et campus for UiTØ Norges Arktiske Universitet. Erfaringen så langt er at studietilbudet har blitt smalere og at det har blitt færre studenter.

Det er flere som har understreket behovet for enda mer samarbeid og forankring om større prosjekter og strategier i kommunen. Det er i dag ulike former for samarbeid i næringslivet og mellom næringslivet og kommunen i Vadsø. Samtidig prioriterte alle grupper på workshopen som ble arrangert for å få innspill til ny SNP mer samarbeid eller flere felles prosesser. Mange var opptatt av at man i Vadsø i større grad bør ha felles strategier og prosesser for å påvirke rammebetingelser for utvikling av kommunen, samt gjennomføre flere større utviklingsprosjekter.

Det har i tillegg kommet innspill om at infrastruktur, bærekraft og digitalisering bør få oppmerksomhet, for å utnytte potensialet som ligger i Vadsøsamfunnet. Innspillmøtet med næringslivet ga tydelige signaler om at flyplassforlengelse var noe kommunen burde jobbe videre med, selv om dette ikke er et av tiltakene som er prioritert i Nasjonal Transportplan (NTP) 2018-29. Det ble i høringsrunden anbefalt å opprette en infrastrukturgruppe til å arbeide med dette. Kommunen er i gang med områderegulering av Kiby der tilrettelegging for utvidelse av lufthavna er inkludert i arbeidet.

Kapasitet i strøm- og internett er også spilt inn som viktige områder kommunen bør jobbe med. Dette er en forutsetning for en del virksomhet, både ifht nyetableringer og vekst i eksisterende bedrifter.

En av de største utfordringen i planperioden 2010-2017 har ikke vært at næringslivet er uenig i satsingsområdene i eksisterende SNP, men at svært få personer og bedrifter i kommunen har hatt et aktivt forhold til planen. De færreste av informantene fra næringslivet hadde lest SNP og svært få hadde et forhold til innholdet.

4. Mål og strategier

Datainnsamlingen og analysen har resultert i at den nye strategiske næringsplanen har fått ett hovedmål med tre satsingsområder knyttet til dette; infrastruktur, entreprenørskap og kompetanse. Det er definert delmål, strategier og måleindikatorer for hvert område. I sum skal næringsarbeidet i kommunen bidra til å nå planens hovedmål.

4.1 Hovedmål

Vellykkede bo- og arbeidsområder kjennetegnes ved utdannet arbeidskraft, konkurransedyktige spesialiserte virksomheter, god tilgjengelighet i fht transport og befolkningstetthet. Omstillingsevne og innovasjon er også vesentlig for vellykket næringsutvikling i et samfunn. Sammen med innspillene som har kommet inn både i workshopen og høringsrunden, har dette bidratt til følgende hovedmål for Vadsø kommunes strategiske næringsplan:

Hovedmål:

I 2022 skal Vadsø være et sentralt og attraktivt etablerings- og arbeidsmarked i regionen, som kjennetegnes av mangfold, høy kompetanse og godt samarbeid.

5. Satsingsområder

For å nå kommunens hovedmål om å være et sentralt og attraktivt etablerings- og arbeidsmarked, må det gjøres noen strategiske grep. På et overordnet nivå har det kommet innspill om at kommunen skal være initiativtaker til en samarbeidsarena for utviklingen av kommunen, som skal sette kommunen i stand til å kunne påvirke regionale og sentrale myndigheter og fange opp nye prosjekter og aktiviteter som kan få konsekvenser for kommunen, enten de er positive eller negative. Det er i tillegg identifisert tre gjennomgående dimensjoner, som skal være styrende for strategiske prioriteringer i perioden; samarbeid, bærekraft og posisjonering.

Samarbeid

Felles mål og innsats skal prege virkemiddelapparatet, næringslivet og samhandlingen mellom næringslivet og kommunen. Arenautvikling er en viktig del av

dette arbeidet. Kommunen skal være pådriver for å skape gode arenaer for kommunikasjon mellom offentlige virksomheter, næringslivet og frivillig sektor. Regionalt og internasjonalt samarbeid skal prioriteres som en viktig strategi for nærings- og samfunnsutvikling.

Bærekraft

Lokal og bærekraftig produksjon av produkter, opplevelser og tjenester med tydelig stedbundet identitet skal prioriteres og det skal tilstrebes inkludering og universell utforming.

Posisjonering

For å øke effekten av næringsarbeidet og styrke Vadsø kommunes attraksjonskraft som en sentral nærings- og bostedskommune, er det nødvendig å ha sterkt fokus på tilstedeværelse og synlighet. Kommunen og næringslivet skal i perioden profilere Vadsø sammen og hver for seg, og aktivt arbeide for å tiltrekke og etablere virksomheter i kommunen, samt å utvikle eksisterende virksomheter i et regionalt perspektiv.

5.1 Infrastruktur

Regionreform, styrking av arbeidsmarkedsregion Varanger, framtidige etableringer, økt aktivitet knyttet til fiskeri- og havbruksnæringen, reiselivsnæringen, framtidig petroleumsaktivitet og nye flytyper med større setekapasitet gjør at Vadsø kommune vurderer det som viktig å styrke infrastrukturen knyttet til lufthavna, samt havn, strøm- og internettkapasitet.

OECD anslår en dobling av havøkonomiens bidrag til global verdiskaping innen 2030. Sjømatmeldinga (Meld.St.10 2015-2016) «En konkurransekraftig sjømatindustri» viser til et stort potensiale for økning i verdiskapingen i sjømatnæringen. Mye av dette vil være hvitfisk, som tas opp utenfor kysten vår. Kommunen har i tillegg avsatt arealer til havbruk og i planperioden har det kommet på plass en størmmålingsmodell for havbruksnæringen, til hjelp for kommunene i tilretteleggingsarbeidet for arealbruk i sjøen. Kommunen anser det som viktig å fortsette utviklingen av Vadsø havn, slik at den er rustet til å håndtere vekst både i fiskeri- og havbruksnæringen, reiselivsnæringen og framtidig petroleumsaktivitet.

Tilgang på areal er viktig for vekst og utvikling i store deler av næringslivet, blant annet jordbruk, fiskeri- og havbruk, reiseliv og industri. Det er behov for mer kunnskap om nye behov for areal og områder for industri- og næringsutvikling i kommunen.

Utbygging av ny kraftlinje til Vadsø og Øst-Finnmark vil gi bedre leveringssikkerhet, stabil krafttilførsel og bedre kapasitet til å selge kraft også utenfor regionen. Det vil bety mye for næringsutvikling i Vadsø og Øst-Finnmark. Det bør gjøres et betydelig påvirkningsarbeid for å få fortgang i planlegging og utbygging av linja.

Stadig mer av samfunnet og kommunens oppgaver digitaliseres og økt urbanisering, klimautfordringer og eldrebølge har gjort at det har vokst fram en trend; Smart Cities eller Smarte byer. To av de viktigste faktorene for å gjøre en by smartere er teknologi og innovasjon. Internett og informasjonsteknologi skal i fremtiden bidra til å effektivisere og heve livskvaliteten til byens innbyggere. Teknologien skal bidra til bærekraftige løsninger som folk vil ha, for transport, helse og velferd, vann, energi og avfall. Løsninger som tar vare både på menneskene, kloden og den kommunale lommeboken. Når det gjelder næringsutvikling kan kommunen velge å prioritere smarte og bærekraftige løsninger når midler og arealer skal tildeles, og sikre at det tas hensyn til universell utforming både når sentrumsområdet reguleres og når penger tildeles til enkeltprosjekter.

Mål:

Større flyplass, god havn, bedre strøm- og internettkapasitet og hensiktsmessige arealdisponeringer skal bidra til vekst i næringslivet i Vadsø.

Derfor skal kommunen:

1. Arbeide for å få definert lengre rullebane ved Vadsø lufthavn inn i regionale og nasjonale transportplaner, i samarbeid med næringslivet og regionale myndigheter.
2. Videreutvikle det regionale havnesamarbeidet i Varanger for å definere hensiktsmessig arbeids- og funksjonsfordeling mellom havnene i regionen.
3. Utarbeide en strategi for næringsvennlig utvikling i Vadsø havn.
4. Kartlegge framtidige behov for næringsarealer i tilknytning til industri- og næringsutvikling.
5. Gjøre et effektivt påvirkningsarbeid for å få bygget ut 420 kV kraftledning fra Skaidi til Varangerbotn, i samarbeid med nabokommuner, regionale myndigheter og andre.
6. Arbeide for å sikre en tilfredsstillende internettkapasitet, som gjør Vadsø attraktiv også for framtidig etablering, i samarbeid med regionale myndigheter og næringslivet i kommunen.

Måleindikatorer:

- Lengre rullebane ved Vadsø lufthavn skal være under planlegging.
- Vekst i bygg og anlegg, fiskeri og sjørettet næringsvirksomhet.
Måling: kommunens mini-ABC-analyse og SSBs statistikk.
- Vekst i reiselivsnæringa i Vadsø.
Måling: Avinors passasjertall, kommunens mini-ABC-analyse og nøkkeltall for reiselivet fra SSB.

5.2 Entreprenørskap

Vadsø trenger et mer robust og mangfoldig næringsliv. En stor offentlig sektor medfører i dag sårbarhet, men er også en styrke, i form av en høy andel yrkesaktive med høy utdanning og spisskompetanse.

EU har utviklet en SMART-spesialiseringsstrategi som også KMD ønsker at fylkeskommunene i Norge skal ta i bruk. Begrepet henviser til å arbeide med innovasjon og økonomisk vekst med utgangspunkt i regionale styrkeområder og komparative fortrinn. Nå er det ikke gjort en slik SMART-spesialiseringsprosess i Vadsø, men metodikken henviser til å se på hva vi er gode på i Vadsø, og hvilke forutsetninger og muligheter vi har når vi skal utvikle næringslivet i kommunen.

Tilbakemeldingene både fra workshopen og høringsrunden i forbindelse med ny SNP var ganske tydelige i den sammenheng. Vadsø har lang erfaring med og er gode på offentlig administrasjon. Kommunen har i tillegg en tjenesteytende kunnskapsnæring

bygget opp rundt dette, en kulturnæring som viser vei på nasjonal basis, et reiseliv med unike ressurser i vekst, tilgang til ressurser i havet og en god beliggenhet i fht framtidig petroleumsaktivitet i Barentshavet. Det vil derfor være viktig for næringslivet i Vadsø at kommunen både arbeider for å beholde og for å få nye offentlige oppgaver til Vadsø, samtidig som det vil være avgjørende for kommunen å tilrettelegge for vekst i privat næringsliv. Denne veksten bør komme både innenfor eksisterende virksomheter og som nyetableringer, og innenfor spekteret av de nevnte næringene hvor kommunen har gode forutsetninger og muligheter for vekst.

Erfaring viser at det er i møtet mellom mennesker og bransjer at innovasjon og utvikling skjer og en bør vurdere hvorvidt kommunen skal være initiativtaker til ytterligere samarbeid mellom næringslivet og kommunen i planperioden. Det er flere etablerte miljøer i Vadsø som kan bidra med kompetanse og støtte for gründere. Kommunen kan legge til rette for at disse miljøene skal jobbe tettere sammen for å oppnå synergier. Kommunen kan også være en gründervennlig kommune, blant annet ved å målrette virkemidlene og stimulere til samarbeid mellom disse miljøene. Det vil også være viktig at kommunen stimulerer til samarbeid om entreprenørskap mellom de etablerte bedriftene i kommunen, for å stimulere til innovasjon og vekst i disse.

Mål:

Vadsø skal bli mer attraktiv gjennom økning i antall nyetableringer og vekst i eksisterende bedrifter frem mot 2022.

Derfor skal kommunen:

1. Legge til rette for en programsatsing på entreprenørskap og gründeroppfølging i Vadsø, gjennom et tettere samarbeid mellom kommunen og aktører som arbeider med entreprenørskap og gründerkap i kommunen allerede.
2. Ta initiativ til økt innsats for entreprenørskap og næringsutvikling over kommunegrensene.
3. Evaluere og evt gjøre nødvendige endringer i utviklingsfondets retningslinjer, slik at det blir en mer aktuell finansieringskilde for nyetableringer og små foretak.
4. Kartlegge hvilke ytterligere offentlige oppgaver som kan legges til Vadsø, slik at privat næringsliv kan dimensjonere og posisjonere seg ifht dette.

Måleindikatorer:

- Vekst i antall nyetableringer i kommunen gjennom hele perioden.
Måling: Antall registrerte foretak per år, målt av SSB.
- Flere nyetablerte foretak i Vadsø skal opprettholde lønnsom drift i mer enn fem år.
Måling: Nyetablerte foretaks overlevelse og vekst, målt av SSB.
- Måle vekst i omsetning og antall ansatte i etablerte bedrifter i kommunen.
Måling: SSB og Proff.no.
- Vekst i antall arbeidsplasser totalt, målt i forhold til befolkningsutviklingen.
Måling: kommunens mini-ABC-analyse og SSB statistikk.
- Flere søknader til utviklingsrådet fra lokale gründere og små virksomheter.
Måling: Oversikt fra utviklingsrådet over antall innvilgede og avslåtte søknader per år.

5.3 Kompetanse

Kunnskapsarbeidsplasser er i dag bærende for Vadsøsamfunnet. De store offentlige arbeidsplassene i kommunen har, i tillegg til å være en sentral sysselsetter, også utgjort et viktig marked for det private næringslivet i kommunen.

Kunnskapsarbeidsplassene i offentlig sektor har også bidratt til tilflytting, og til etablering av private virksomheter i kommunen. Det er viktig at kommunen, næringslivet og innbyggerne nå går sammen og arbeider målrettet for at Vadsøsamfunnet fortsatt skal ha høyt utdanningsnivå, attraktive kompetansearbeidsplasser og at næringslivet har den kompetansen som trengs for å sikre soliditet og vekst.

Når statistikken fra SSB viser at 6 av 10 studenter blir igjen på studiestedet, blir det enda viktigere å videreutvikle infrastrukturen for høyere utdanningstilbud i Vadsø. Infrastrukturen og kompetansen i Studiesenteret er et godt utgangspunkt for dette arbeidet, da kommunen er opptatt av at det skal være fleksibilitet i studietilbudene som tilbys i kommunen, og at de er relevante for næringslivet og det offentlige. Det vil derfor være viktig å få kartlagt hvilket behov det er for kompetanse, i hvilket omfang og hva som bør prioriteres først.

Mål:

Vadsø skal være et kompetansesentrum i Øst-Finnmark fordi kompetanse er viktig for å utvikle og skape vekst næringslivet.

Derfor skal kommunen:

- 1) Avdekke behov for kompetanse i regionen og arbeide for å få enda flere og relevante høyere utdanninger i Vadsø.
- 2) Legge til rette for kompetanseheving, sertifiseringer og kurs som næringslivet etterspør.
- 3) Fortsatt være pådriver for økt utdanningsnivå og høy yrkesdeltakelse i alle grupper av befolkningen.
- 4) Bidra til å tiltrekke og beholde kompetanse i kommunen, ved å satse aktivt på vertskapsrollen overfor tilflyttere, elever, bedrifter og offentlige virksomheter, blant annet ved å prioritere bærekraftige alternativer og universell utforming i planlegging.

Måleindikatorer

- Relevante utdanningstilbud tilgjengelig for ansatte i privat næringsliv og offentlig sektor.
- Økning i befolkningens utdanningsnivå sammenlignet med nivået i Norge og i Finnmark.
Måling: SSBs statistikk over befolkningens utdanningsnivå.
- Forbedring av kommunens plassering i NHOs nærings-NM og attraktivitetsbarometer i perioden.

6. Oppfølging av planen

For å sikre framdrift og oppfølging av planen legges følgende føringer:

- Det lages toårige handlingsplaner til Strategisk næringsplan 2018-2022 for Vadsø kommune. Da en sannsynligvis er et godt stykke ut i 2018 før den første er ferdig, lages denne for perioden 2018-2020 og den neste for 2021-2022.
- Det rapporteres til formannskapet om status på gjennomføring av strategisk plan og handlingsplan etter handlingsplanenes slutt.